

23 СУ „ФРЕДЕРИК ЖОЛИО- КЮРИ”

София- 1505; бул. Ситняково №21
тел./ факс: 944 27 81; тел.: 944 35 88, 944 11 21
e-mail: lycee23@abv.bg ; site: <http://23su.info>

Утвърдил:

Директор- Нина Чанева

МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ В 23 СУ „Фредерик Жолио- Кюри” 2020-2021 УЧЕБНА ГОДИНА

/приет на ПС № 12/ 14.09.20 г./

УЧИЛИЩНА ПОЛИТИКА ЗА СПРАВЯНЕ С ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО

I. Задължение на всеки служител на училището

Училищната политика за справяне с тормоза и насилието между учениците се реализира чрез дейности за превенция и интервенции при възникнали ситуации. Дейностите представляват съвкупност от стъпки, които ангажират всички участници в училище в система, процедури и предвидими отговори. Същото е за целите на изграждане на сигурна училищна среда и отношения на толерантност, съпричастност и добър психологически климат.

Всеки служител е длъжен да познава училищната политика за справяне с тормоза и насилието между учениците, активно да участва в предвидените дейности. В случаи, когато е станал свидетел или му е съобщено за възникнала ситуация на тормоз и насилие между ученици, всеки служител се намесва съгласно регламентите на училищната политика, за да прекрати ситуацията и да предотврати неблагоприятни изходи.

II. Определение

Тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ човек от страна на един човек или група. Насилието между деца в училище обхваща широк спектър от прояви. Това е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението, както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват.

Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

- Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи ;
- Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;
- Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Физически тормоз - блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз - подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психичен тормоз - подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз - избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране.

Тормозът може да бъде **реален** или **виртуален**. Тук спада разпространяването на:

- обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронна поща, Skype или Facebook;
- разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават;
- снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видео в интернет или други канали без негово съгласие, на слухове, клюки и заплахи в социалните мрежи, крадене на самоличност и др.

III. Действия за създаване на сигурна училищна среда чрез намаляване на риска от тормоз и насилие.

1. Действията се реализират на две нива – превенция и интервенции за всеки клас и за цялото училище. Те имат за цел изграждана положителен психологически климат на отношенията в училище, сигурна и предвидима среда на обучение, която развива и защитава ценностите на човешките права, човешкото достойнство, ценене на различията, проява на толерантност и отсъствие на дискриминация. Съгласно Заповед №РД 09-5906/28.12.2017г. на министъра на образованието и науката, с които се утвърждават „Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование”, се изгражда училищна система с ясни роли и задачи на служителите.

IV. Система за организиране на дейностите

1. Създаване на координационен съвет, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза. Състав и председател на съвета:

Председател: Анет Маринова Маринова- психолог;

членове: Ангелина Крумова Игнатова- ст. учител; Жанета Стойчева Въртова- ст. учител; Божанка Бориславова Тошкова- ст. учител; Дафина Георгиева Йотова– психолог.

Координационният съвет има задачите: да изгради системата за действия – превенция и интервенции в училище, да развива, координира и проследява спазването на правилата, да предприема мерки при възникнала необходимост и да води регистър на проявите, съгласно изискванията на МОН. Координационният съвет работи съгласно изготвен План за работа за учебната 2020/2021 година, на базата на оценката на проблема в училище и съгласно мерките за справяне с агресията и насилието на МОН от 22.04.2017г.

Контролът за работата на координационния съвет се осъществява от Елена Драганова – заместник-директор.

Регистърът на случаи на тормоз и насилие между ученици съдържа следните реквизити: „дата”, „кратко описание на всяка ситуация”, „участници”, „клас”, „предприети мерки”, „подпис”, които са попълнени в бланката. Регистърът се съхранява в кабинет на заместник-директорите.

2. Дейности в класна стая/паралелка и в училището.

Превенция

Дейности в класна стая/паралелка

Цел - да се създаде пространство, в което да се говори открито за тормоза и се работи за формирането у учениците на нагласи и социални умения, недопускащи насилие чрез развитие на емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и изразяване на несъгласия по спокоен начин. Дейностите се реализират с активното участие на учениците, класните ръководители и специалистите от психологическата служба в училище.

Дейности в училището

Цел - да се изгради сътрудничество между учениците от различните степени и етапи на образование, учителите и родителите, да се зиградят връзки на доверие и ефективна комуникация; да се реализират реални партньорства с организации, служби и институции. Дейностите се провеждат с активното участие на учениците, ученическият съвет, класните

ръководители, специалистите от психологическата служба в училище, училищното ръководство и родителите.

Интервенции

Дейности в класна стая/паралелка

Цел - да се реагира своевременно при възникнали неблагоприятни за добрия психологически климат отношения в класа, ситуации на тормоз между учениците и/или конфликти, за да се изясни ситуацията и проведе диалог с участниците чрез активното им включване и поемане на отговорност за собственото поведение. Дейностите се реализират с активното участие на учениците, класните ръководители, специалистите от психологическата служба в училище и училищното ръководство.

Дейности в училището

Цел – да се създаде училищна култура на ненасилие чрез чувствителност към уязвимите и да се създадат добри практики за просоциално поведение, заемане на активна гражданска позиция по въпроси на отношенията, етиката, подкрепата и социалната роля на всеки един бъдещ гражданин на обществото. Дейностите се реализират с активното участие на учениците, ученическият съвет, класните ръководители, специалистите от психологическата служба в училище, училищното ръководство и родителите.

V. Разпределяне на отговорности при възникване на ситуации на тормоз и насилие между учениците, (съгласно заповедите на министъра на образованието и науката)

Ниво на тормоз	Отговор на училище	Отговорни лица
Ниско нарушение на правилата	Прекратяване – изтъкване на нарушеното правило – налагане на съответната последица	Учител, възпитател и класен ръководител
Повтаряне на едни и същи нарушения на правилата	Протокол за тормоз – възстановяване на щетата, разговаря се с ИДПС и МКБППМН по местоживеење на ученика	Класен ръководител
Сериозно - злоупотреба със сила, както и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето,	Насочване към МКБППМН, ИДПС и РУ „Полиция”, ОЗД и община по силата на Координационния механизъм;	Членовете на Координационен съвет

телесния интегритет, както на детето-потърпевш, така и на детето-извършител.		
--	--	--

VI. Предписания за разрешаване на възникнали ситуации на тормоз и насилие между учениците в класна стая/паралелка

На първо място важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между учениците. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват. По-голямата част от ситуацияите на тормоз следва да бъдат овладени от учителите или възпитателите, а някои и от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.

1. Първа стъпка: Прекратяване на ситуация на тормоз

Задължение на всеки служител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел. В случай на физически тормоз учениците трябва да бъдат разделени, да се прекрати физическият контакт между тях незабавно и да се уведоми класния ръководител. Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това следва да се случи на по-късен етап. Важното е служителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение.

2. Втора стъпка: Реакции спрямо детето, което е упражнило тормоз

Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата. Той се прилага от класния ръководител или психолога. Подходът за възстановяване на щетите изисква време и по-задълбочен разговор с ученика. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик и че съдейства с оглед отново да се възстановят ценностите, към които училището се придържа, а не за да бъде наказан. Ключов момент във възстановяването на щетата е, че класният ръководител разговаря с ученика, а ученикът сам избира и решава как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово решение трябва да се съгласи и ученикът, който е бил потърпевш от тормоза. Като първа стъпка класният ръководител изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевшото дете. След изясняване на ситуацията и постигане на

договорка, класният ръководител за определен период от време проследява поведението на децата и дава обратна връзка.

3. Трета стъпка: Реакции спрямо дете, което е обект на тормоз

Работата с деца, които са обект на тормоз, е насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение. Класният ръководител говори с детето, по възможност още същия ден, за да разбере какво точно се е случило. Подчертава се поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се. Класният ръководител наблюдава детето в следващите дни, за да се уверите как се чувства и при необходимост отново разговаря с него.

4. Четвърта стъпка: Реакции спрямо наблюдателите

Класният ръководител изтъква тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдеще. Класният ръководител насърчава учениците за грижа спрямо тормозеното дете.

VII. Предписания за предприемане на действия при възникнала ситуация от второ и трето ниво, съгласно Приложение: „Бланка за възникнала ситуация на тормоз или насилие между ученици”

Процедура за координиране на работа по случай със системата за закрила на детето при случаи на дете в риск по смисъла на ЗЗД и ЗПУО.

Регистриране на ситуации на тормоз и насилие

1. Създава се регистър на училището за регистриране на случаи на тормоз между учениците.
2. Всяка ситуация на тормоз се регистрира и описва от служителя (директор, учители, възпитатели, ЗАС, хигиенисти, охранител, медицинско лице), който я е наблюдавал в „Бланка за съобщаване на възникнала ситуация”. Бланката се адресира до училищното ръководство със съответния входящ номер. Случаят се регистрира от Председателя в „Регистър за случаи на тормоз и насилие между ученици”.
3. Класните ръководители, заедно със специалистите от психологическата служба предприемат съответни действия и проследяват развитието на ситуацията.
4. В случаите, при които поведението на даден ученик се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие Координационният съвет предлага на директора да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето” по местоживеење и отдел „Закрила на детето” на чиято територия е училището, местните комисии за БППМН, полицията и всички

останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм за координирана работа по случай със съответния ученик.

5. Вътрешна координация: класният ръководител насочва ученикът към психологическо консултиране в училище. Психологическото консултиране на ученика се провежда от училищен психолог и се отбелязва в Дневник за дейности за подкрепа за личностно развитие от съответния специалист.